

- невідповідність товарів українського виробництва світовим стандартам;
- недостатня гнучкість регулювання основних товарних ринків на національному рівні;
- економічне становище торгових партнерів;
- дискримінаційна (конкурентна) політика окремих держав;
- стан економіки торгових партнерів.

На сьогоднішній день частка України у світовій торгівлі в десятки разів нижча, ніж у промисловому виробництві. Свої зовнішньоторговельні операції Україна здійснює більш ніж з 190 країнами світу, проте цього недостатньо. У торговій політиці України з іншими країнами світу усе ще прослідковуються різного роду обмеження: ліцензії, квоти, податки і інші заходи, хоч перевага віддається політиці вільної торгівлі [1].

Аналіз особливостей розвитку зовнішньої торгівлі України в 2010 році показує, що поруч з такими відносно позитивними змінами, як збільшення товарообігу, ріст обсягів наданих послуг, зменшення бартеризації торгівлі – мають місце такі деструктивні процеси, як зменшення фізичних обсягів експорту й імпорту багатьох видів продукції, переважно сировинний характер збуту при подальшому витисненні з внутрішнього ринку вітчизняної продукції, відтік капіталу за кордон.

У ситуації, що склалася на ринку, основне стратегічне завдання для України – перехід до розвитку економіки, орієнтованої не тільки на внутрішнє виробництво, а й на експорт. Тобто, товарів здатних конкурувати на міжнародному ринку. Шляхами нарощування експорту можуть бути:

- сприяння розвитку найбільш ефективних фірм і підприємств;
- стимулювання та підтримка приватного вітчизняного капіталу державою;
- сприяння в підвищенні рівня кваліфікації експортерів;
- створення іміджу, інвестиційних та технічних умов для підвищення конкурентоспроможності українських товарів і послуг на світовому ринку;
- спрямованість експортної спеціалізації галузей

Таким чином, в Україні є великий, проте неповно працюючий у даний час економічний потенціал. Проблеми його задіяти в більшій мірі є проблемами управлінськими. Визначивши відповідну модель управління, мобілізувавши всі ресурси держави можна в оптимальний термін провести реструктуризацію економіки і підвищити імідж України як на світовому ринку, так і на внутрішньому.

1. Соколенко С. І. Глобалізація і економіка України /С.І.Соколенко – К.: Логос, 2009.

Н.В. Тижай, О.С. Костюк

Національний університет “Львівська політехніка”

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ

© Тижай Н.В., Костюк О.С., 2011

Результатом розвитку науки та високотехнологічних галузей у ХХІ столітті стало формування в економіках провідних країн світу нового механізму саморозвитку – національних інноваційних систем, у рамках яких зароджуються і реалізуються інновації. Беручи до уваги національні відмінності, спільною рисою усіх без винятку національних інноваційних систем є лідерство та пріоритетність розвитку трьох напрямків: науки, освіти та наукоємного виробництва.

За роки незалежності України непослідовність у проведенні та низька ефективність науково-технічної та інноваційної політики призвели до гальмування цих процесів та істотного технологічного відставання від розвинених країн світу. Це призвело до низького рівня конкурентоспроможності національної економіки, що створює пряму загрозу економічній безпеці України. У розвинутих країнах до 90 % приросту валового продукту забезпечується за рахунок впровадження нових технологій. При цьому роль держави в даному процесі значно вагоміша, ніж при регулюванні звичайної економічної діяльності. За таких умов актуальним постає питання створення національної інноваційної системи як нової ефективної структури управління науково-

технічною сферою країни, що передбачає формування на національному рівні цілісної системи з ефективного перетворення нових знань у нові технології, продукти і послуги, що знаходять своїх реальних споживачів (покупців) на національних або глобальних ринках.

Інноваційна політика, що проводиться державою, є частиною економіки, а її безпосередня мета – забезпечення ефективності інноваційної діяльності. Оптимізувати всі стадії інноваційної діяльності (процеси розробки нових товарів, послуг, технологій), починаючи із стадії зародження ідеї і закінчуючи реалізацією інноваційної продукції, дозволяє розвинута національна інноваційна інфраструктура. Її формування і ефективне функціонування, як показує світовий досвід високо-розвинених країн, можливе лише при активному втручанні держави.

Беручи активну участь у підтримці інноваційної діяльності, держава отримує як і безпосередній ефект від поширення інновацій по всіх ланках соціальної та економічної системи, так і ефект опосередкований. Опосередкований ефект держава отримує, не беручи участь у фінансуванні нововведень, а тим, що створює всі умови для ефективного здійснення інноваційної діяльності, формуючи в країні національну інноваційну інфраструктуру.

Однією з причин відсутності в Україні інноваційної інфраструктури за [1] є відсутність “повного розуміння сформованої ситуації”, єдності серед виробників, вчених, “належного розуміння важливості даного питання в урядових і, особливо, в парламентських колах”. Автор відзначає важливість участі держави в створенні інноваційної інфраструктури: “Враховуючи сьгоднішні міждержавні інтеграційні процеси практично по всіх видах діяльності, говорити про створення лише місцевих або відомчих інноваційних структур, без широких горизонтальних зв'язків і підтримки держави, нереально і несерйозно”.

Структура інноваційної інфраструктури досить складна. Вона складається з виробничо-технологічної, фінансово-кредитної, консалтингової, кадрової, інформаційної, збутової складових, призначених для обслуговування та забезпечення всіх стадій інноваційного процесу. Закон України “Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 р. визначає інноваційну інфраструктуру як “сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо)” [2]. До складу інноваційної інфраструктури входять технополіси, наукові та технологічні парки, центри трансферу технологій, інноваційні центри, бізнес-інкубатори, інформаційні мережі науково-технічної інформації, експертно-консалтингові та реінжинірингові фірми, тощо. Національна інноваційна система кожної країни формується під впливом таких об'єктивних факторів, як наявність природних і трудових ресурсів, географічне розташування та територія країни, особливості історичного розвитку, наявність та дієздатність інститутів держави й форм підприємницької діяльності. Усі перераховані чинники зумовлюють напрями й швидкість еволюції інноваційної активності. Щоб оптимізувати інноваційний процес загалом, всі елементи інноваційної інфраструктури повинні поєднувати підприємства, що працюють на різних фазах інноваційного циклу, – від наукової ідеї до кінцевого продукту і його комерціалізації в умовах підвищеного ризику.

Метою створення інноваційної інфраструктури є забезпечення як комплексної інноваційної діяльності, так і збереження та розвиток науково-технічного потенціалу країни в інтересах суспільства, включаючи подолання спаду виробництва, його структурну перебудову, зміни номенклатури виробів, створення нової продукції, нових виробничих процесів.

Не зважаючи на те, що технологічний комплекс України на даний момент перебуває в стані занепаду, і до його відновлення і розширення необхідно підходити комплексно, поєднуючи творчу діяльність держави, самих підприємств і науково-дослідних центрів. У сучасних умовах аналітики бізнесу найбільшу увагу приділяють технопаркам як способу інтернаціоналізації і комерціалізації української технологічної думки.

Основною ідеєю технопарків є комерціалізація результатів наукових досліджень університетських, академічних і інших дослідницьких центрів, наукова продукція яких за допомогою інноваційних процедур доводиться до виробничих структур з подальшим виходом на ринок. Беручи до уваги сьгоднішній стан соціально-економічних процесів в Україні, а також попередньо згадані особливості та визначальні фактори формування та елементи національної інноваційної інфра-

структури, можна окреслити наступне коло проблем, вирішення яких сприятиме створенню української інноваційної інфраструктури:

- економіка України обтяжена інерцією попереднього екстенсивного розвитку;
- інноваційні процеси в Україні не набувають достатніх масштабів і не стають суттєвим фактором зростання ВВП;
- знижується інноваційна активність підприємств промисловості;
- основним джерелом фінансування витрат на інновації залишаються власні кошти підприємств;
- недостатні обсяги фінансування науки, а також фізичне та моральне старіння науково-дослідної бази, суттєве погіршення матеріального забезпечення науки;
- стійкі тенденції щодо зменшення загальної чисельності працівників, які виконують наукові та науково-технічні роботи;
- внаслідок постійних реформ система вищої освіти та посиленої комерціалізації, відсутності системи прогнозування потреби у фахівцях різних галузей економіки не забезпечує відповідності підготовки кадрів суспільним потребам;
- низький рівень заробітної плати науковців і матеріально-технічного забезпечення наукових досліджень, відсутність активної пропаганди досягнень вітчизняної науки та її значення в сучасних процесах розвитку економіки [3].

Вирішення цих проблем, за умови їхнього усвідомлення на всіх рівнях державної влади, дозволить забезпечити реалізацію загальнонаціональної ідеї побудови і розвитку інноваційної інфраструктури, здатної створити оптимальні умови для формування в Україні інноваційної моделі економічного зростання та підвищити рівень конкурентоспроможності національної економіки.

1. Мазниченко В.Г. *Проблемные вопросы, которые препятствуют инновационной деятельности и возможные пути их решения.* [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <<http://lg.tcvin.snu.edu.ua/ru/stati/32-2009-04-12-17-20-57>>. 2. Закон України “Про інноваційну діяльність” // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2002, № 36, ст. 266-290. 3. Постанова Верховної ради України Про Рекомендації парламентських слухань на тему: “Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації” // *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2007, N 46, ст.525.

Ф.П. Ткачик

Національний університет ДПС України

ДЕФІНІЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

© Ткачик Ф.П., 2011

Ефективність ринкових перетворень в Україні значною мірою залежить від обсягу інвестицій та пріоритетів в інвестиційній політиці. Інвестиційна політика є вирішальною умовою розвитку соціально-економічних процесів і надає можливість державі безпосередньо впливати на темпи обсягу виробництва, на універсалізацію НТП, на зміну структури суспільного виробництва і вирішення широкого спектру перспективних завдань. В сучасних умовах реформування економіки України, слід оптимізувати державну інвестиційну політику, забезпечити її дієвість і стабільність. Основні напрями інвестиційної політики повинні проявлятися не в жорсткому регулюванні інвестиційних потоків, а у створенні сприятливих умов для ефективною діяльності, лібералізації інвестиційного режиму та ґрунтуватися на ретельному врахуванні мотивів і пріоритетів всіх учасників інвестиційного процесу.

Перед аналізом структурних компонентів інвестиційної політики, варто висвітлити основні теорії та підходи визначення її сутності вітчизняними та зарубіжними фахівцями. На думку І. Крейдича, інвестиційна політика – це комплекс правових, адміністративних та економічних заходів, спрямованих